

Ужалення бджіл, ос, шершнів. Як запобігти негативних наслідків?

Зі збиранням ягід, фруктів, овочів, а то і під час прогулянки або роботи в саду виникає імовірність ужалення перетинчастокрилими (бджоли, оси, джмелі, шершні), що відносяться до класу комах.

Це найбільш чисельна група тварин. Значна частина з них має виняткове значення у запиленні рослин, у господарській діяльності людини, у формуванні складних ланок живлення та екосистем.

Разом з тим комахи спроможні викликати алергізацію та сенсibiliзацію організму людини, спричинити запалення слизової оболонки ока (кон'юнктивіт), запалення шкіри (дерматит) та дихальних шляхів (риніт) тощо.

Особливого значення набувають алергічні реакції на отруту перетинчастокрилих яка попадає в організм при ужаленні. Здебільшого комахи жалять при захисті (бджоли, джмелі).

Отрута перетинчастокрилих комах містить низькомолекулярні сполуки (амінокислоти) і високомолекулярні білки і ферменти. Ці складові спричиняють як місцеву, так системну реакції у відповідь на надходження отрути до організму при ужаленні.

Місцева реакція. У ділянці ужалення виникає біль, почервоніння та набряк. Такі прояви виникають у відповідь як токсична реакція на дію отрути комах. У місці ужалення знаходять жало (бджоли), оси та джмелі жала не залишають в тканині.

Місцева алергічна реакція поширюється на ділянку в діаметрі близько 10 см і триває близько 48 год. Поступово приєднується свербіж. Місцева реакція становить угрозю для життя коли ужалення виникає в порожнині рота та горла. Оскільки набряк, що розвивається може спричинити асфіксію (задуху).

Система (загальна) реакція характеризується недомаганням (млявістю), висипкою по всьому тілу, збудженням. Виникає головокружіння, болі в ділянці серця та в животі, розлади шлунково-кишкового тракту. Якщо реакція у відповідь на поступлення токсину надмірна, порушуються дихання та ковтання, з'являється набряк гортані, явища бронхоспазму. Поява зазначених ознак впродовж 1-2 хвилин після ужалення - свідчення серйозного стану, що може спричинити смерть постраждалого.

Перша допомога при місцевій реакції.

Оскільки ужалення можливе повіддаль від лікувального закладу, пацієнти з алергією на отруту перетинчастокрилих мають мати при собі набір медикаментів для надання собі невідкладної допомоги.

Якщо ужалюла бджола, жало видаляють. Неможна його видаляти захопивши пальцями, при здавлюванні залишки отрути поступають у ранку. Жало видаляють сковзким рухом ножа, пилочки для нігтів або нігтем по поверхні шкіри. Вище місця ужалення накладають джгут, які послаблюють на 1-2 хв. кожних 10 хвилин.

На ділянку ужалення застосовують холод, створюють спокій для кінцівки. Для зменшення набряку місцево призначають гель, який містить протигістамінні препарати (фенистил гель). Якщо набряк виник в ділянці голови і шиї доцільно призначити курс кортикостероїдів (дексазон). Якщо реакція на ужалення тяжка, супроводжується алергічними проявами, що загрожують життю постраждалого, – призначають у м'яз стегна ін'єкції: адреналіну гідрохлорид 0,1% – 0,3% мл, дексазон – 8 мг, тавегил – 2 мл. Антигістамінні препарати призначають у всіх випадках ужалення. Серед яких варто пам'ятати, що останнім часом синтезовані нові високоактивні препарати: цетиризин та фексофенадин.

Невідкладна допомога при системних реакціях.

Анафілактичний шок розвивається стрімко впродовж 3 хв. після ужалення і супроводження колапсом, набряком гортані, бронхоспазмом, порушення гемодинаміки. Місце ужалення обколюють розчином, в 5-6 точках. Жало видаляють, на уражену ділянку прикладають лід. Внутрішньом'язово або внутрішньовенно вводять дексазон у дозі від 8 до 16 мг та призначають антигістамінні препарати (дімедрол, супрастин, тавегил). Постраждалого терміново доставляють до лікувального закладу. Після колування гострої реакції призначають антигістамінні препарати II покоління (лоратадин, фексофенадин) по 1 табл. в день, преднізолон у дозі 20-40 мг. впродовж 3 діб.

Якщо немає явищ дихальної або серцевої недостатності, - адреналін можна не вводити. Якщо переважають явища порушення дихання показано підшкірне введення розчину адреналіну 0,1% - 0,3 мл. Якщо напад бронхоспазму не колується адреналіном, застосовують еуфілін, інгаляційно сальбутамол. Хворий з явищами респіраторної симптоматики (ціаноз, задуха, порушення дихання) перебуває під лікарським наглядом аж до одужання.

Протишокові заходи.

1. Положити постраждалого на кушетку, головний кінець тіла опустити. Повернути голову пацієнта на бік, видалити зубні протези, фіксувати язик.
2. Накласти джгут на кінцівку вище від місця ужалення. Обколоти місце ужалення розчином адреналіну, видалити жало, накласти лід.
3. В іншу кінцівку підшкірно чи внутрішньом'язово увести 0,1% розчин адреналіну по 0,3 – 0,5 мл. Повторно вводять 0,3 мл. адреналіну кожних 15 хв. Якщо немає ефекту, вводять 0,1% розчин адреналіну розведеного в 10 раз фізіологічним розчином струйно внутрішньовенно. Якщо не досягнуто ефекту, вводять допамін чи норадреналін.
4. Глюкокортикоїди вводять внутрішньом'язово чи внутрішньовенно (дексаметазон 8-16 мг, преднізолон 90-120 мг, гідрокортизон гемісукцинат 200-400 мг, целестон 8-16 мг).
5. Внутрішньовенно чи внутрішньом'язово вводять супрастин, тавегил, дімедрол.
6. Інгаляції зволоженого кисню.

7. Штучне дихання і непрямий масаж серця у разі настання клінічної смерті.
Всі заходи виконуються максимально швидко до відновлення серцевої діяльності і свідомості.

Заходи запобігання укусам перетинчастокрилих.

1. Перебувати подалі від пасік та скупчення комах.
2. Не робити різких рухів поблизу ос та бджіл.
3. Не ходити босоніж по траві.
4. Під час вильоту бджіл чи ос затягнути вікна дрібною сіткою.
5. Не їсти і не готувати їжу на вулиці, оскільки їжа приваблює ос.
6. Не користуватись в сезон вильоту бджіл парфумами, оскільки їх запах приваблює комах.
7. При роботі в саду обов'язково носити головний убір, оскільки бджола, що заплуталась у волоссі, обов'язково ужалить.